

A forradalmárokat mindannyian tisztelik, de... – Dózsás diákok 1848-ról

Kevesen lennének hősök

Az 1848-as forradalom és szabadságharc évfordulóján a szegedi Dózsa György Általános Iskola 8. a osztályában jártunk, hogy megtudjuk: mit tudnak, mit gondolnak a diákok e történelmi sorsfordulóról. Az olasz tagozatos gyerekeket beszélgetésünk alkalmával elemző gondolkozásra készítettük.

Az 1848-as forradalom és szabadságharc minden magyar iskolában tananyag. A gyerekek már alsó tagozatban tanulnak a forradalomhoz kapcsolódó verseket, a Kossuth-nótákat, s az iskolai ünnepségeken a legkisebbek is megismerik a forradalom egy-egy pillanatát. Arra voltunk kíváncsiak: mit tudnak a Dózsa általános iskola nyolcadikosai a magyar történelem e jeles eseményéről.

Nemzeti dal és verbunk

– Az 1848-as forradalommal kapcsolatban alsóban már tanultuk Petőfi Sándortól a Nemzeti dalt – idézte fel az első találkozást a történelmi eseménnyel Pató Zsuzsanna. A Klauzál téren álló Kossuth-szobor kapcsán Albert Zsombor megjegyezte: Kossuth Lajos ezen a téren, pontosabban az egyik ház erkélyéről intézte lelkesítő szónoklatát Szeged népéhez.

A gyerekekkel együtt beleképzeltek magunkat az 1848-as eseményeket megelő emberek helyébe: milyen lehetett akkoriban egy toborzás, amikor megérkezett Kossuth egy-egy városba, banda húzta a verbunkot, s százárok hívták a legényeket: álljanak katonának.

– Azokra, akik a verbunk hívó szavára felsaptak katonának, biztosan hatott a hangulat is – mondta Rózsa Katalin. – Az utcán összegyűlt, éljenző tömeg lelkesedése átragadt a fiatal férfiakra is. Másrészt úgy gondolhatták: tenniük kell a hazájukért, hiszen ez kötelességük. Bizonyosan nagyon büszkéek voltak arra, hogy a haza védelmére kelhettek.

Kicsi ország a miénk

Am az is kiderült: a gyerekek közül ma már kevesen lennének forradalmárok. A 25 diákból csupán néhányan emelték kezüket a magaskba, amikor azt kérdeztük: részt vennének-e a haza szabadságért folytatott küzdelemben. Hogy miért nem, arra nem kaptunk választ, arra viszont igen, mi lehetett az oka annak, hogy 1848 eszméje elbukott.

– Az országban élő nemzetiségek a Habsburgok mellé állva Magyarország ellen fordultak – mondta Varga Attila. – Másrészt a

A diákok szerint a szabadságharc katonái büszkéek lehettek arra, hogy hazájukért ragadtak fegyvert

Fotó: Frank Yvette

magyar hadsereg a Kossuth toborozta, tapasztalatlan katonákból állt, a magyaroknak nem volt – nem lehetett – saját képzett hadseregük. Ez a csekély erő állt szemben a képzett, jól felszerelt Habsburg hadsereggel.

A gyerekekkel párhuzamot vontunk 1848 és 1956 bukása között. A vesztés forradalmak okát abban látták, hogy Magyarország kicsi ország, nem tartozik a nagyhatalmak közé. Földrajzi helyzete, és egyáltalán nem kebelbarát szomszédai is okai annak, hogy nem sikerült a függetlenséget két egymást követő században sem kivívni.

Csalódottság és tanítási szünet

Albert Zsombor és több osztálytársa is úgy

gondolta: a forradalom leverése után a csalódottság, az elkeseredettség, a szomorúság hatotta át az egész országot. Az aradi 13 kivégzése után pedig minden remény elszállt arra, hogy megvalósuljon az ország függetlensége, és a 12 pontban foglalt követelések.

A gyerekek jól tudják: március 15-e nem azért fontos, mert azon a napon nincs tanítás. Március 15-én azokra a hősökre emlékezünk, akik bátrak voltak, akik mertek, s harcba szálltak a haza szabadságáért. Amikor virágot viszünk Kossuth szobrához, amikor kitűzzük a kokárdát, azok előtt is tisztelgünk ezekkel a gesztusokkal, akik a hazáért áldozták életüket.

NYEMCSOK ÉVA

Éljenzéssel fogadták „a hon átalakulásának” hírét

Tizenegy napig mit sem tudtak a makóiaiak

Bár a Pest-Buda és Makó közti utat váltott lovakkal egyetlen nap alatt meg lehetett tenni még 1848 esős-saras márciusának idusán is, a forradalomról szóló hírek csupán öt nappal később értek a Maros-parti megyeszékhelyre, a város lakóival újabb hat nap elteltével közölték a híreket, akkor azonban éljenzés fogadta a jó hírek hozóit.

A makói levéltárban őrzik a város tanácsának 1848-as jegyzőkönyvét, amelyből számos érdekesség kiderül, mindeken előtt, hogy a csanádi megyeszékhelyen élők március 15-én még mit sem tudtak arról, hogy Pesten kitört a forradalom. Sőt míg Szegedre 17-én, Vásárhelyre pedig 18-án eljutott a változás híre, a makaiak tömegei csak 26-án értesülhettek a lelkesítő hírekről.

Pihentették az információt

– A kutatások szerint már 20-án Makóra ért a hír, de először csak a megyegyűlés vitatta meg a fejleményeket. Az információ lassú terjedésének számos oka lehetett, amit már sosem deríthetünk ki, hiszen elméletileg váltott lovakkal egyetlen nap alatt el lehet jutni Pest-Budáról a csanádi megyeszékhelyig. Az azonban biztos, hogy a március 18-i városi tanácsülésen még nyoma sem volt forradalmi hangulatnak – egészítette ki a jegyzőkönyv információit Gilicze János történész, a Makó Városi Levéltár munkatársa.

A cirkalmasan formált betűkkel jegyzett, másfél száz esztendő dokumentumból kiderül: azon a napon, amikor Szegeden már ünnepelték a szabadság győzelmét, Makón hétköznapi ügyekről tárgyaltak a tisztelt esküdtek, a város választott döntnökei.

Gátépítésről döntöttek

Elsőként egy új gát építéséről határoztak, hiszen új mederbe lépett át a Maros, ezért tisztes összeget szavaztak meg a város gátmesterének, hogy a

Lúdvárban állítsa össze a települést védő falétesítményt. További pénzkiutalást is megszavaztak azzal, hogy a város tisztes esküdtjeit kiküldjék Vásárhelyre, ahol új lovakat vásárolhattak Makó részére, hiszen a városnak fogatot kellett fenntartania. A testület volt hivatott döntést hozni a magánvitákban is, ezért Szabó József és Nacsa András peres levelének továbbítását is elfogadták. Emellett a közterhek alól felmentették a város több „nyomorultját”, azaz elszegényedett vagy megrokkant polgárát is.

Népgyűlést hívtak össze

Az ezt követő bejegyzést március 26-ára datálták, és a hivatali szolgái kétszer is aláírva nyomatékosították: délelőtt tizenegy órára népgyűlésre hívták össze a város apraját-nagyját a városháza elé. Itt Návay Tamás megyei bizottmányi elnök beszédet tartott a „hon átalakulásáról”, amit többször is megéltenezték, és a polgárok nyilvánosan magukénak vallották az összes forradalmi rendelkezést. Furcsa esemény következett: Szabó István ügyvéd, a város jegyzője rögtön ezt követően bejelentette lemondását. Beszédében konkrét okokat nem jelölte meg, de igazolni kívánta a tömeg előtt, hogy mindent megtett, ami hivatali kötelessége közé tartozott. Az új jegyzőt, Simon Sándort ezt követően meg is választották. A változások a megye közigazgatását nem érintették, ám néhány napon belül megkezdődött a nemzetőrség megszervezése.

I. SZ.

Százhuszonöt éves a magyar hírgyár – Naponta 790 információt dolgoz fel az iroda, Csongrád megyéből havonta 100 kerül a kínálatba

Az MTI jelenti – kép és hír születik másfél óra alatt

A rendszerváltás óta március 15-én ünnepeljük a magyar sajtó napját is. A napilapkészítés elengedhetetlen segítője a Magyar Távirati Iroda, amely százhuszonöt éve kezdett működni „valódi sürgönyökkel”. Azóta hírgyárrá fejlődött, gépesítve dolgozik, és mindent archivál. Szegedről és a megyéből egy fotóriporter és egy újságíró küld tudósításokat.

Két országgyűlési gyorsíró, Maszák Hugó és Egyes Géza kérte Tisza Kálmán miniszterelnöktől, hogy díjmentesen küldhessenek táviratokat. Azt tervezték, hogy az újságoknak gyűjtenek és továbbítanak tudósításokat „mellőzve minden pártérdeket és párt- vagy más érdekből való színezést. Teljesen tárgyilagosan fogják megszerkeszteni és a tudósítások megküldésénél a különféle pártszínezetű lapok között különbséget nem fognak tenni.” Magyar Távirati Iroda néven kezdenek működni 1881 márciusában, császári engedéllyel, de a bécsi hírcsatornától nem függetlenül.

Tudósítók a nagyvilágban

1921-től részvénytársaság, egyesül a rádió elődjével, a telefonhírmondóval. Újabb tíz év múlva már tizennégy európai fővárosban és New Yorkban saját tudósítókat foglalkoztat. Idehaza huszonhat vidéki irodában 473 tudósítója dolgozik. 1944. október 15-én az MTI kiadásában hangzik el Horthy Miklós kormányzó proklamációja, ezért büntetésből a főszerkesztő Zimmer Ferenc internálják, és az ügynökséget 1945 január végéig hallgatásra ítélik.

Ortutay Gyula vezetésével kezd újra dolgozni az államosított távirati iroda. Elvállik el a rádiótól, 1956 márciusában

pedig egyesül a Magyar Fotó Állami Vállalattal, így bővül a fotószolgáltatása. Az októberi forradalom később megtorlásához éppen ezeket a felvételeket használják fel bizonyítékkul.

Új fejezet a rendszerváltástól

Újabb nagy fejezet kezdődik az MTI történetében az 1989-es rendszerváltáskor: Országos Sajtószolgálat az újonnan alakuló pártok, egyesületek, társaságok és szövetségeknek biztosít nyilvánosságot. 1996 decemberétől az új hírgyűnőskégi törvény alapján visszaalakul részvénytársasággá, kizárólagos tulajdonosa az országgyűlés és pártok parlamenti arányában felálló Tulajdonosi Tanácsadó testület. Elnökét – jelenleg Vince Mátyás – az államfő nevezi ki öt évre.

Jelenleg öt MTI-s fotóriporter dolgozik országszerte, Szegeden tizennyolc éve Németh György. Területe Bajától Gyuláig terjed, sőt Romániába vagy Szerbia-Montenegróba is kiutazik, ha történik valami. – Digitális kamerával dolgozom öt éve, a fotókat gazdasági, kulturális, politikai kategóriába sorolom. Dokumentálom, ki vagy mi látható, és mellé rövidhírt fogalmazok. Min-

MTI SZÁMOKBAN

Csongrád megyéből havonta 100 hír kerül be az országos hírcsatornába. Naponta 790 országos hírt dolgoz fel a központi iroda 19 megyei és 13 külföldi tudósító közreműködésével. Archivuma nyilvános 2001-ig visszamenőleg, 13 milliós fotótárát folyamatosan digitalizálják.

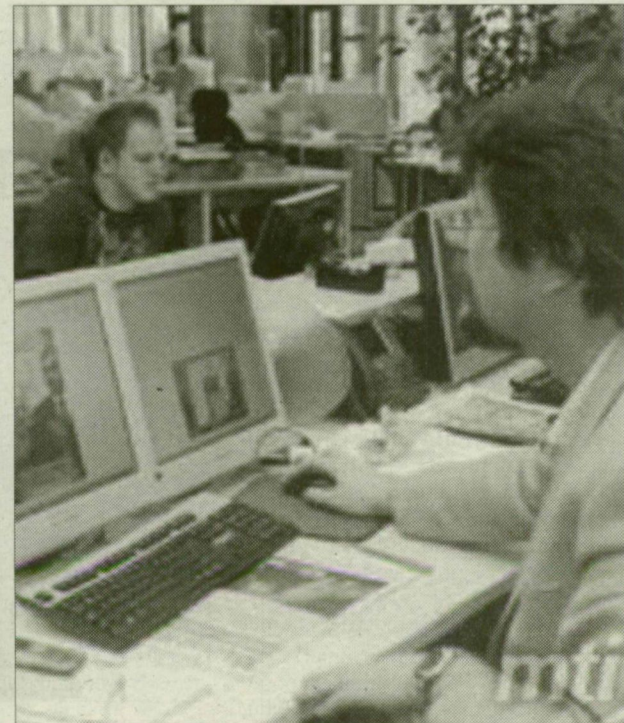

Bauer Sándor fotóriporter 1947-ben

den a budapesti archívumba kerül – avat be munkájába a sajtófotó díjas tudósító. A nap minden percében elérhető, az eseményekről másfél órán belül képet ad. Emellett képpel rögzíti a korunkat, például az öltözködést, városképet, időjárást, szokatlan jelenségeket.

Mi a gyors hír?

A szöveges híreket minden megyében egy MTI-s újságíró „gyártja”. Hogy miből lesz hír? – Érezzük, mi az országos

A XXI. század technikája a budapesti MTI-nél

jelentőségű és a helyi szinten fontos esemény – árulja el a Csongrád megyei tudósító, Kelemen Zoltán Gergely, aki három éve kezdett az MTI-nél. Segítségai a pesti szerkesztők, akik minden napot előkészítenek. Hogy milyen témákban mozognak? Röviden mindenfelében. Az MTI előfizetői, tévék, rádiók, internetes hírportálok, újságok, magazinok, külföldi ügynökségek igénylik a sok hírt. Belső számítógépes hálózaton továbbítják a híreket, de minden hanganyagot, papírt is megőriznek. A tudósító akkor

elégedett, ha mire kollégái egy eseményről beérnek a szerkesztőségükbe, már megírta számukra az alapanyagot, amiből dolgozhatnak. Kelemen Zoltán Gergely háromszavas úgynevezett bulletint küld a legfontosabb információkkal. Gyors hírt egy mondatban, rövid hírt háromban, és rendes kétperces hírt vagy háttérter is mellékel. Konkurencia? Működik néhány, de mivel a közszolgálat drága műfaj, inkább bulvártémában mozognak.

DOMBAI TÜNDE